

citur Eiropā. Jā, arī viņi to dara lēni, apdomīgi, bet, kad nonāk pie kopsaucēja, mērķtiecīgi iet uz priekšu, lai sasniegtu vēlamu rezultātu. Viņi pa vienam neskatās apkārt ar domu – ja nu gadās kaut kas izdevīgāks.

– Kas mums traucē vienoties?

M. C.: – Mums ir atšķirīgas intereses un vērtības, kuras jāiemācās sabalansēt. Balanss jāatrod, arī piešķirot subsīdijas. Jāsaprot – kas subsīdijas vispār ir? Kāds ir to mērķis? Vienam, kā izrādās, tas ir glābšanas riņķis pirms sliktākas, otram iespēja noturēties nulles līmenī, citam – peļņa, bet dažam labam arī hiperpeļņa. Vai tāds ir to mērķis? Kāds no ES lauksaimniecības komisāriem teica, ka subsīdiju uzdevums ir dot iespēju uzņēmējam piecelties kājās, nostabilizēties un sasniegt konkrētus rezultātus, lai varētu iet uz priekšu, nevis kalpot kā papildu ieņēmumu avotam. Mēs subsīdijas sadalām tā, ka vairs neatliek naudas mācību grāmatu izdošanai...

S. ZUTE: – ŠODIEN IR TĀ – IR PROJEKTS, IR FINANSĒJUMS, IR DARBĪBA; NAV PROJEKTA, NAV FINANSĒJUMA, NAV DARBĪBAS. MĪĻIE, UZ KURIENI MĒS VISPĀR EJAM?

– Pašreizējo virzienu un vides prasību kontekstā bioloģiskās lauksaimniecības attīstībai būtu jābūt iedegtam visām zaļajām gaismām. Kā ir realitātē?

G. N.: – Bioloģiskās saimniekošanas prakse faktiski ir pamatu pamats vispār lauksaimnieciskajai ražošanai, jo mazina atkarību no ārējiem resursiem – minerālmēsliem, pesticīdiem u. c. To atzinuši arī zinātnieki un atbalsta arī ES. Būdam neatkarīgāks, lauksaimnieks var justies gan stabilāk, gan drošāk. Tādējādi šķiet tikai loģiski, ka šim saimniekošanas veidam jābūt prioritāram un jāsaņem pienācīgs atbalsts. Tas nav vienas dienas jautājums, bet ilgtermiņa process, kam jābūt nosegta ar attiecīgām zināšanām, ar pieeju šim zināšanām un atbilstošiem atbalsta instrumentiem. Uzskatu, ka, lai 2030. gadā Latvijā būtu vismaz 30% bioloģiski apsaimniekotu platību, kā to pagēr ES stratēģijas, šā procesa mērķtiecīgi uzsākšanu jau esam nokavējuši.

Otrs aspekts, ko paredz šīs pašas stratēģijas, ir daudzveidīgas pārtikas ražošana,

ko arī var nodrošināt bioloģiskā lauksaimniecība.

Manuprāt, mums tāpat kā skandināviem jāpanāk, lai zaļajos iepirkumos būtu 100% bioloģiski ražota pārtika. Jā, lai būtu veikalos lietuvišu burkāni vai austriešu āboli, bet, ja tie ražoti bioloģiski, viss ir kārtībā. Tie ir kvalitatīvi.

Lauksaimniekiem liek samazināt pesticīdu lietošanas apjomu, un uzreiz dzirdams – raža samazināsies, izmaksas palielināsies, ieņēmumi kritīs utt. Bet nevajag uz to skatīties īstermiņā. Pāreja uz bioloģisko saimniekošanu ir sava veida ieguldījums ilgtermiņa saimniekošanā. Šodien eiro ieguldām, bet rītdien jau trīs eiro nopelnīsim. Tiekot vaļā no minerālmēsliem, agroķīmijas atkarības, pēc gadiem 20–30 jau būsim stipri priekšā citām valstīm ar savu pārtikas ražošanu.

Varbūt šo Zaļo kursu var dēvēt citādi, piemēram, par ilgspējīgas lauksaimniecības

Līdz šim attiecībā pret zinātņi, izglītību, konsultācijām, manuprāt, bijusi attieksme kā pret kaut ko, kas pienākas par velti, jo valsts taču to visu uztur, apmaksā, bet pieredze rāda, ka tam, ko varam iegūt par velti, nereti zūd vērtība. Vērtība parādās tur, kur ieguldām. Un, ja katrs to vienu eiro ieguldītu, veicot pasūtījumu zinātņei, kopīgā attīstība notiktu daudz ātrāk un mērķtiecīgāk.

Pēdējos gados man ir patikuši daži projekti no savlaik visai diskutablās programmas *Sadarbība*. Sākotnēji mēs tiešām daudzus lauksaimniekus tajā piedalīties burtiski pierunājām, bet pēc tam jau zemnieku ieinteresētība kļuva lielāka, jo nāca sapratne par to, kā tad zināšanas rodas, viņi iemācījās novērtēt arī savu pieredzi, kas arī balstīta uz zināšanām un kas ir vērtība.

Varētu mācīties no vāciešiem, kuri lauksaimniecības zinātņi ir sadalījuši dažādos līmeņos. Ir zinātne, kas nepieciešama konkrētā reģiona konkrētu problēmu risināšanai. Tā strādā ar vietējiem konsultantiem, skaidro, identificē akūtos jautājumus un meklē tiem operatīvus risinājumus – ko labāk lietot, kā lietot, kādu tehnoloģiju izvēlēties utt. Cits līmenis ir zinātne, kas balstīta uz ilgtermiņa resursu saglabāšanu, izpēti, izmantošanu. Un te vairs nevar būt atkarība no kādiem mainīgiem politiku uzstādījumiem vai subsīdiju pieejamības. Šim līmenim būtu jābūt iestrādātam ilgtermiņa stratēģiskajā plānā, kas nemainās līdz ar politiku vai kādas padomes sastāva maiņu.

Pie mums visa zinātne ir *sastumta* kopā. It kā runājam par to zinātnes daļu, kas vairāk saistīta ar Zemkopības ministriju, bet realitātē visos projektu konkursos konkurējam ar kolēģiem no dažādām universitātēm, kas nemaz nav saistītas ar lauksaimniecību un ne vienmēr var rast tieši tos risinājumus, kas būtu nepieciešami lauksaimniekiem. Tāpēc zinātnieku sadarbība ar lauksaimniekiem būtu jāveicina un jāstiprina, citādi mērķtiecīgs darbs nav iespējams.

– ES stratēģijas un uzstādījumi mums ir zināmi, raudzīties uz tiem varam dažādi, tomēr nez vai no tiem ir iespējams izvairīties un nez vai tas arī būtu jādara. Kā zināms, pie mērķa var nokļūt, ejot ne tikai pa vienu ceļu...

M. Dz.-B.: – Domāju, par visiem nospraustajiem kursiem mums vēl būs daudz diskusiju. Eiropā ik pa laikam tiek nosprausti kursi un virzieni, kuros jāiet, lai sasniegtu tos vai citus mērķus, bet man nav pieredzes, ka šie mērķi noteiktajos termiņos un visās valstīs arī tiktu sasniegti. Piemēram, labi zināmā nitrātu direktīva ir spēkā jau no deviņdesmito gadu vidus, bet daudzviet joprojām netiek ievērota.

attīstības kursu. Līdz šim lauksaimniecība attīstījās, vairāk balstoties nevis uz zinātņi, bet komerciju, un diemžēl lauksaimniecības radītais slogs uz vidi kļūst tikai arvien lielāks. Apgalvojums, ka esam salīdzinoši zaļi u. tml., ir tukšs mīts.

Tā arī ir mana vīzija – no ārējiem resursiem brīva, zinātniski pamatota, ilgspējīga, videi draudzīga un bioloģisko daudzveidību veicinoša saimniekošana.

– Kāda ir zinātnieku, selekcionāru vīzija? Kā pietrūkst, lai varētu strādāt tā, kā zinātņei pienāktos?

S. Zute: – Man šķiet, ka iepriekšējo gadu modelis, kas ļāvis saglabāt zinātņi kā tādu smukāku vai nesmukāku brošu pie kāda mūdiņa, īsti nestrādā. No vienas puses, mums it kā ir zinātnieki, pie kuriem var vērsties, ja vajag, bet, no otras puses, tā īsti viņus nenovērtējam. Kad globalākas problēmas spiež, tad viņus atceramies; ja ar pašmāju zinātniekiem nepietiek, meklējam viņus ārpusē. Un tas mūsdienās ir normāli.